

Interviewproject van de Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel

Interview op 8 augustus 2007 door Ben Volder en Ludy Eijsink met mevrouw A. van Dam-Bruinenberg, Koningin Julianastraat 40 in Nieuwerkerk aan de IJssel. In aanwezigheid van oudste dochter Diewertje en oudste zoon Gerard.

Mevrouw A. van Dam-Bruinenberg trouwde in 1949 in Steenwijk. Haar man, Gerard van Dam, kwam oorspronkelijk uit Amsterdam. Zijn vader overleed vroeg, zijn moeder kreeg waarschijnlijk een postnatale depressie in de kraamtijd, waardoor hij in een weeshuis in Amsterdam is opgegroeid. De heer en mevrouw van Dam leerden elkaar kennen toen de heer van Dam in zijn diensttijd in Steenwijk gelegerd was.

In het blad "De vriend van jong en oud" las de familie een advertentie over Steenplaats Hitland, er hoorde een woning bij het werk, dat was zeer aantrekkelijk. Vooral opa Bruinenberg wilde dat de hele familie meeging.

In 1950 verhuisde de familie naar Nieuwerkerk aan den IJssel, eerst naar de Julianastraat. De huizen waren nog niet eens af, niet geschilderd of gewit. Uit Meppel kwam de familie Snijders. Twee broers van mevrouw Van Dam waren met een Snijders getrouwd.

Toen de oudste dochter Diewertje, een jaar oud was, verhuisde de familie van Dam naar de Steenplaats. De andere vijf kinderen zijn daar geboren. De drie zoons zijn uiteindelijk de technische kant opgegaan, de drie dochters de medisch-verzorgende.

Er waren verschillende buurtjes (groepen huizen) op de Steenplaats. Eerst woonde de familie onder aan de dijk op huisnummer 50. Rechts woonde de familie Bontan, Alida van Herk en de familie Pols, links woonde de familie Schrage (Albert en Tinie). Boven aan de dijk woonden de heer Oosterom (Jaap), ome Teun (Bruinenberg, een broer van mevrouw van Dam) en de heer en mevrouw Burggraaf. Valkbij de villa woonden de familie Vlier en de familie Snijders. In het eerste huisje waren veel slakken. Die kropen wel eens in de bedstee, één keer viel er eentje in de koffiepote. Later toen de huisjes onbewoonbaar verklaard waren, woonde de familie aan het begin van de Hitlandselaan naast mevrouw Burggraaf. Het tweede huisje was niet veel groter dan het eerste. Er was een gangetje, een kamer, een zolder, een aangebouwd keukentje, een voor- en een achteringang. Er waren veel muizen en ratten. Aan de zijkant stonden de schuurtjes, bij de familie Pols.

Eerst werd met turf gestookt in een potkacheltje, later kwamen er kolen en butagasflessen (om op te koken). Karreman bracht de flessen of ze werden gehaald. De kolenboer was Dekker. Verder kwamen om de beurt de melkboeren Segers en Anderweg, bakker Gosseling en groenteboer Snoei.

Je kreeg een melkkan met water. Waswater moest met een emmer uit de IJssel gehaald worden. Om en om met de buurvrouw werd de was gedaan. Dat betekende opletten, menigmaal is mevrouw van Dam van de dijk gerold.

Lopend langs het achterste buurtje kwam je in de buurt van het gemaal bij de groentetuintjes. De grond werd van mijnheer Mijnlieff gehuurd. Mijnheer van Dam hield zijn hele leven van tuinieren. Hij hield ook vogels. Op de Steenplaats heeft hij voor de kinderen voorstellingen gegeven met een zelfgebouwde poppenkast. Jan Klaassen, Tarzan en Oliver Hardy waren onderwerp van het spel.

Iedereen hield kippen. De eieren lagen wel eens zo achter het hok, dat je daar maar nauwelijks bij kon komen. De familie Pols hield varkens, na de slacht kreeg iedereen in het buurtje daar vlees van. Mensen hielpen elkaar. Bij goed weer zat iedereen s' avonds buiten, iedereen kende iedereen.

De heer van Dam heeft twee keer op de Steenplaats gewerkt, de eerste periode was van 1951 tot 1960. Hij deed alles wat nodig was, heeft slik gestoken, veel stenen de ovens ingereden, veel turf gelost, veel stenen “gerecht” (gekeerd). Jan Sniijders en Piet Burggraaf waren altijd bezig op de lorriekarretjes. Na 1960 werkte de heer van Dam bij De Regt en van Herk in het grondwerk en de scheepsbouw. Van 1962-1964 was er weer werk op Hitland, door Klaas Nieuwendijk werd hij teruggevraagd. Tot 1966/67 heeft de familie nog op de Steenplaats gewoond, daarna verhuisden ze naar de Julianastraat. Vader werkte bij De Ronde en als stratenmaker.

Van 1960-1962 woonde de familie op een boerderij schuin tegenover de Hitlandselaan, in de buurt van schoenmaker Dekker en daarna in de Huttenbuurt.

Op de zolder van de tweede paardenstal (waar de paarden van mijnheer Mijnlief stonden) heeft zoon Ed, toen hij een jaar of vijf was, zich nog eens onder het stro verstopt omdat hij niet naar school wilde. Iedereen was in rep en roer, alle arbeiders waren hem aan het zoeken. Mevrouw van Dam had de politie ingeschakeld, ze had het Spaans benauwd, dacht dat hij misschien in een sloot (er lag veel kroos op) was gelopen. Dat laatste was een buurkind overkomen toen ze op de 's Gravenweg woonden. Een klein jongetje dat verdronken is. Maar Ed werd op de zolder gevonden.

De Watersnoodramp was me ook wat. De hoed van mijnheer Mijnlief woei de IJssel in. Hij wilde zelf wel in het water springen om die terug te halen. Mijnheer van Dam en mijnheer Vlier gingen er in een roeiboot achteraan en visten de hoed uit het water. De huisjes onder aan de dijk liepen onder, tijdelijk woonde de familie bij moeder in de Julianastraat.

Mevrouw van Dam heeft altijd graag op Hitland gewoond, het was er altijd wel mooi. Wel was het ver van alles, als je ergens naar toe moest. Met de kinderwagen liep mevrouw van Dam bijna dagelijks heen en weer naar de Julianastraat, over de kiezelsteentjes van de Hitlandselaan. Aan fietsen heeft ze zich niet gewaagd.

Het zou mooi zijn als de Steenplaats wat meer op de oude manier te beleven was. Zoon Gerard vindt het jammer dat de villa er niet meer is.

Herinneringen van dochter Diewertje

Ze was één jaar toen de familie van Dam op de Steenplaats ging wonen. Ze woonde er tot haar tiende jaar en daarna weer vanaf haar twaalfde tot haar zestiende jaar.

Als kind was er de vrijheid daar. Het was er ideaal om verstoppertje te spelen, er lagen hoge zandbergen, je kon er slik gooien, zwemmen in de IJssel (bij Grad van Vliet was een klein strandje) enz. Iedereen kende elkaar en hielp elkaar. Helpen met het werk op de Steenplaats hoefde niet.

Als Huisman vroeg of je wilde helpen de stenen te “rechten” voor een dubbeltje of een appel, dan was dat niet verplicht. Zoon Gerard herinnert zich dat ook zo. Gerard hielp zijn vader wel eens. Cor Vuijk gaf dan wel geld waar hij snoep van kocht.

Wel moest Diewertje helpen met matten leggen of overzetten bij slecht weer. Huisman klopte op de deur, ook 's nachts, riep “matten”, dan kwam iedereen helpen.

Voor Alida van Herk, een oud vrouwtje dat alleen woonde, had Diewertje schrik. Ze was helemaal in het zwart gekleed, tot en met haar hoedje en ze had en grote neus. Als het bovenste deel van de deur openging leek ze net een heks.

Na de Lagere School werd Diewertje gevraagd in de villa te komen werken. Dat heeft ze vier jaar lang gedaan tot haar trouwen. Alle kinderen van Dam gingen naar de Ebenaëzerschool op de 's Gravenweg.

In de hal en de gang lag wit marmer. Aan de ene kant van de gang was het kantoor van mijnheer Mijnlieff, een gepensioneerd ingenieur van de Spoorwegen. Er was een keuken, een bijkeuken, een provisiekamer en een hele grote eetkamer. Er was een salonkamer met prachtige kabinetten met opzetstukken vol porselein. Bij het afstoffen heeft Diewertje er wel eens wat vanaf gebroken, zulke dunne uitsteeksels zaten er aan. Achteraf vraagt ze zich af hoe duur zo'n breuk wel niet was. Aan de IJsselkant was de huiskamer, weer met marmer en met kasten vol glaasjes.

In de diepe kelder lag het zilverwerk en de drank voorraad. Diewertje vond het altijd eng om in die kelder af te dalen. Het zilverwerk diende goed gepoetst te worden. Ze vraagt zich af of de kelder nog in de dijk zit. Boven was een hele serie slaapkamers waarvan er twee in gebruik waren, er waren een badkamer, een kleedkamer en een strijkkamer, een (vroegere) meidenkamer. Er waren veel foto's van een vroegere bewoning. Er was een oude mangelpers, die is naar een bevriende notaris in Ouderkerk aan den IJssel gegaan. Er was een trap naar de vliering. Een antiekhandelaar zou daar zijn hart hebben opgehaald van wat daar niet allemaal stond. Een koperen bad op pootjes om maar iets te noemen.

Het hele huis moest afgestoft worden, (later kwam er een stofzuiger) het zilver gepoetst, de was gestreken, de kachel in de bijkeuken met zwarte poets behandeld, de hoge ramen gezeemd. Mevrouw van Dam vergelijkt die ramen met de ramen van de kleine huisjes. Die waren niet zo groot om te lappen, 's avonds gingen de luiken dicht.

Mevrouw Mijnlieff deed Diewertje voor hoe je kreeftsalade moest klaarmaken. Met de twee kleinkinderen van haar enige zoon wandelde ze over de dijk als die kwamen logeren. Mijnheer Mijnlieff stond 's avonds stenen te tellen herinnert ze zich.

Toen mevrouw Mijnlieff alleen was, ging ze in het huis van Klaas Nieuwendijk wonen in verband met de hoge onderhouds- en stookkosten van de villa. De zus van Diewertje werkte toen voor haar.

Henk Lehman heeft ook nog op de villa gewerkt.